

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

PhDr. Zlata Hlebová

Projekt Robinsonov ostrov (SJL ISCED 2)

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov

2013

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS: PhDr. Zlata Hlebová

Kontakt na autora: ZŠ s MŠ Kapušany, Hlavná 367/7, 082 12 Kapušany
hlebova@atlas.sk

Názov OPS: Projekt Robinsonov ostrov (SJL ISCED 2)

Rok vytvorenia OPS: 2013

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Eduard Skonc

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

tvorivo-humanistické vyučovaní (THV), zdravie ako novodobý cieľ THV, projekt, projektová metóda, projektové vyučovanie, projektové aktivity, žiak – manažér vlastnej učebnej činnosti, emocionálna a rozumová výchova, učiteľ – koordinátor učebnej činnosti žiaka, žiacky parlament

Anotácia

OPS predstavuje nové podoby objavovania a zážitkov prostredníctvom aktivít celoročného projektu **Robinsonov ostrov** v predmete SJL (ISCED 2) v rámci ŠkVP a je v súlade s prierezovou témou Tvorba projektu a prezentačné zručnosti. Je určený pre žiakov 7. ročníkov, ale integráciou prvkov učiva viacerých učebných predmetov umožňuje prirodzenú kooperáciu medzi pedagógmi a žiakmi aj ďalších ročníkov v rámci ISCED 2. Zaradenie projektu do vyučovania SJL prináša nenásilnú inováciu zaužívaných pedagogických stratégií a motivuje k hľadaniu nových zážitkových foriem vyučovania predmetu SJL na ZŠ.

OBSAH

Úvod	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PRÁCE	6
1.1 Vybrané aspekty tvorivo-humanistického vyučovania	6
1.2 Zdravie ako novodobý cieľ tvorivo-humanistického vyučovania	7
1.3 Tvorba projektu a projektové vyučovanie	8
2 PROJEKT ROBINSONOV OSTROV (SJL ISCED 2)	10
2.1 Didaktický komentár k projektu Robinsonov ostrov	17
2.2 Pracovný list pre žiaka k projektu Robinsonov ostrov	18
ZÁVER	23
Zoznam bibliografických zdrojov	24
Zoznam príloh	25

ÚVOD

Veľa negatívnych javov modernej doby poznačilo naše školstvo za posledné roky. Učiteľia sú vystresovaní, nervózni, apatickí, trpia civilizačnými chorobami, strácajú radosť a nadšenie z práce. Ekonomické i sociálne problémy v rodinách sa podpísali na zhoršenom správaní mnohých našich žiakov, na ich nevyrovnanom citovom a morálnom vývoji. Z roka na rok rastie počet žiakov v triedach s viacerými poruchami učenia a demotivovaných k učeniu. „V žiadnej dobe sa nestal človek tak problematickým ako v našej,“ tvrdí filozof a psychológ M. Heideger.¹ Preto sme začali uvažovať nad tým, ako dosiahnuť kvalitatívnu zmenu v postojoch žiakov k predmetu slovenský jazyk a literatúra, akou cestou by sme sa mali uberať a efektívne využiť prvky učiva, aby sa ideál výchovy a vzdelávania, „dobrý (čestný, morálny, charakterový), múdry (vzdelaný, tvorivý), aktívny (samostatný, pracovitý, iniciatívny) a šťastný (vyrovnaný, zdravý) človek,“² nezmenil v našom predmete na ošúchanú frázu.

Popri hlavnej náplni súčasnej školy, ktorou je výchova a vzdelávanie mladej generácie, by mala každá škola dbať v rovnakej miere o pozitívne pracovné prostredie pre svojich žiakov, pedagogických i nepedagogických zamestnancov. A k tomu by mal prispieť aj náš celoročný projekt Robinsonov ostrov, vytvorený podľa románovej predlohy a literárnej ukážky v učebniciach siedmeho ročníka ZŠ. Preto je projekt vhodný na realizáciu najmä v siedmych ročníkoch, ale podľa dohody vyučujúcich môžu kooperovať celé kolektívy žiakov v rámci ISCED 2. Práca OPS pod názvom **Projekt Robinsonov ostrov (SJL ISCED 2)** je zameraná na nové podoby objavovania a zážitkov, na osvojovanie si nových vedomostí a zručností potrebných pre život prostredníctvom pestrej škály veku i záujmom žiakov primeraných aktivít, riešenie ktorých vnáša do vyučovania radosť, prežívanie neobyčajných pocitov a kreativitu. V rámci prierezovej témy Tvorba projektu a prezentačné zručnosti sa projekt môže stať súčasťou ŠkVP. Zvláštnosťou projektu je integrácia prvkov učiva viacerých, slobodne zvolených učebných predmetov, napr. aj podľa charakteru projektových aktivít, čo znamená, že je to otvorený dokument, môže sa dopĺňať a upravovať podľa potreby. Cieľom projektu je prispieť k tvorivo-humanistickému vyučovaniu na škole a motivovať pedagógov k hľadaniu ďalších zážitkových foriem vyučovania v predmete SJL v rámci ŠkVP na ZŠ.

Práca OPS má dve časti: prvá časť má teoretický charakter, podrobnejšie sa v nej zaoberáme teoretickými východiskami práce z odborného i didaktického hľadiska. Druhú, praktickú časť OPS tvorí prezentácia celoročného projektu Robinsonov ostrov, základom ktorého je prepojenie umeleckého textu s reálnym prostredím žiakov a špecifickými znakmi regiónu pod Kapušianskym hradom. Prostredníctvom rolového prežívania neobyčajných dobrodružstiev, aké zažíval protagonista románu Robinson Crusoe, môžu žiaci sledovať a porovnávať, čím žije mladá generácia na vidieku dnes. Realizácia projektu pomôže vnieť do školy príjemnú pracovnú atmosféru a každému účastníkovi umožní prežívať radosť a nadšenie z práce.

Všetky prezentované aktivity v rámci projektu Robinsonov ostrov a pracovný list pre žiaka sú originálne, neboli prevzaté zo žiadnych tlačených ani internetových zdrojov.

¹ SOTÁK, M. 2000. Začína to univerzitou. In: *Učiteľské noviny*, roč. 50, 20. 4. 2000, č. 16, s. 1.

² Koncepcia rozvoja výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 – 20 rokov. 2001. In: *Učiteľské noviny*, 51, 8. 2. 2001, č. 6, s. 8.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ PRÁCE

Prezentovanou OPS pod názvom **Projekt Robinsonov ostrov (SJL ISCED 2)** nadväzujeme na práce *Mladý bádateľ z tvorivo-humanistickej školy v predmete slovenský jazyk a literatúra (ISCED 2)*³ z II. kola výzvy na pozíciu 8.1.5 Odborný poradca vo vzdelávaní (2012) a *Objavovanie a zážitok v tvorivo-humanistickej škole (SJL ISCED 2)*⁴ z III. kola výzvy na pozíciu 8.1.5 Odborný poradca vo vzdelávaní (2012).

Naším východiskom aj v tomto prípade sa stal základný pedagogický dokument – Štátny vzdelávací program (ŠVP) pre SJL ISCED 2 a najmä kľúčová myšlienka, že aj „na druhom stupni ZŠ je potrebné v predmete slovenský jazyk a literatúra pokračovať v komunikačnom a zážitkovom vyučovaní a naďalej veľkú pozornosť venovať získavaniu komplexných kompetencií,⁵ ako aj didaktická požiadavka, podľa ktorej „učiteľ nepredkladá žiakom hotové poznatky, ale vytvára mu podmienky a pripravuje podnety, aby sa vedomosťi zmocňoval sám.“⁶

Z toho dôvodu sú aktivity projektu nielen dynamické, ale každá činnosť žiaka na základe objavovania preferuje zážitkovosť a prežívanie emócií a smeruje ku konkrétnemu výstupu. Podľa zásad tvorivo-humanistického vyučovania majú žiaci možnosť slobodného výberu metód a foriem práce v rámci vytvorenej skupiny, postupovať podľa vlastného tempa práce, voľne komunikovať so spolužiakmi i vyučujúcim, čo ich vnútorne motivuje k aktívnemu osvojovaniu učiva, k prezentácii výsledkov svojej práce i k vyjadrovaniu vlastných hodnotiacich postojov.

1.1 Vybrané aspekty tvorivo-humanistického vyučovania

Z teórie humanizácie výchovy a vzdelávania sme sa inšpirovali dvomi aspektami – aspektom pedagogickým, ktorý podľa B. Kosovej je potrebné chápať „ako proces dokonalejšieho utvárania človeka, proces efektívnejších spôsobov jeho výchovy a vzdelávania,“ čo pre nás znamenalo nové vnímanie vyučovania – zamerané na žiaka, a samozrejme aspektom psychologickým, autorkou vnímaným ako „cestu prirodzeného vývoja človeka bez škôd na jeho psychike,⁷ ktorý sme v nadväznosti na pedagogický aspekt aplikovali ako nový vzťah medzi učiteľom a žiakom, ale aj žiakmi navzájom.

Pri tvorbe projektu sme sa v orientácii na žiaka zamerali na uspokojovanie jeho základných potrieb, ktoré geniálne v podobe pyramídy predstavil psychoterapeut – A. H. Maslow. Súhlasíme s názorom autora, že edukácia môže byť „prekážkou alebo naopak aj podporou osobnostného rastu,⁸ podľa toho, ako umožňuje uspokojovať základné

³ HLEBOVÁ, Z. 2012. *Mladý bádateľ z tvorivo-humanistickej školy v predmete slovenský jazyk a literatúra (ISCED 2)*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2012, 43 s.

⁴ HLEBOVÁ, Z. 2013. *Objavovanie a zážitok v tvorivo-humanistickej škole (SJL ISCED 2)*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2013, 33 s.

⁵ PETRÍKOVÁ, D. et al. 2009. *Štátny vzdelávací program. Slovenský jazyk a literatúra*. (Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia). Príloha ISCED 2. Bratislava : ŠPÚ, 2009, s. 9. [online]. Dostupné na internete: < <http://www.statpedu.sk> > [cit. 2013-04-04].

⁶ PETRÍKOVÁ, D. et al. Ref. 5, s. 109.

⁷ KOSOVÁ, B. 1996. *Humanizačné premeny výchovy a vzdelávania na I. stupni ZŠ*. B. Bystrica : Metodické centrum Banská Bystrica, 1996, s. 4. ISBN 80-83464-28-8.

⁸ ROSINSKÝ, R. 1997. Maslowova hierarchia potrieb. In: *Technológia vzdelávania*, 5, 1997, č. 1, s. 15 - 16.

potreby žiaka. Zaujal nás vrchol pyramídy, kam autor umiestnil najdôležitejšiu potrebu každého človeka – potrebu sebarealizácie. To pre nás znamenalo: naučiť žiaka myslieť, organizovať si svoju prácu, využívať myšlienkové postupy pri riešení úloh, ktoré prináša každodenný život, pracovať s informáciami, prekonávať prekážky, vedieť si vždy poradiť, byť samostatným a predovšetkým tvorivým.

Humanizácia výchovy a vzdelávania závisí od hlavných aktérov tejto činnosti – učiteľov. Záleží nám na tom, aby sa naši učitelia nebáli byť kreatívni, lebo podľa nášho názoru tvorivý človek dokáže nielen vytvárať niečo nové, ale aj humanizovať medziludské vzťahy, čo v dnešnej dobe nie je žiadna maličkosť.

Pri tvorbe projektu nás inšpiroval najvýznamnejší predstaviteľ humanistickej psychológie a pedagogiky, C. Rogers, ktorý na výchovu a vzdelávanie aplikoval teóriu Person Centred Education (PCE), teda výchovu zameranú na žiaka a zdôrazňoval vytváranie takého vzťahu medzi učiteľom a žiakom, ktorý by žiakovi umožnil byť sám sebou. Učiteľ podľa autorovej filozofie humanizmu je človek, „*ktorý verí žiakom v každom veku a každému žiakovi, učí ich viac sa učiť, mať rád učenie. Viac mu záleží na tom, čo chce žiak, aké má skúsenosti a záujmy ... Spolupracuje s rodičmi, pripravuje najmä pedagogické situácie, materiály a podnety pre učenie sa žiakov, pre ich vlastné zážitky a skúsenosti.*“⁹ Túto myšlienku podporujeme naším projektom Robinsonov ostrov.

1.2 Zdravie ako novodobý cieľ tvorivo-humanistického vyučovania

V úvode práce sme naznačili, aký negatívny vplyv na zdravie našich učiteľov i žiakov má doba, v ktorej žijeme. Sme toho názoru, že práve tvorivo-humanistické vyučovanie nám pomôže vnieť pozitívnu atmosféru do tried a ozdraviť celé kolektívy žiakov i pedagógov. V obsahovom zameraní projektu Robinsonov ostrov venujeme pozornosť aj problematike zdravia, lebo aj náš literárny hrdina neraz zvädzal boj o svoj život a zdravie. Síce žijeme v inej, modernej, ale tiež veľmi uponáhľanej dobe, v ktorej musíme prekonávať mnohé prekážky, riešiť súkromné či pracovné problémy, a to všetko sa podpisuje na našom zdraví a zdraví našich detí. Doba poznačila aj medziludské vzťahy. Prejavy odcudzovania sa človeka človeku nie sú ničím výnimočným, sledujeme to medzi dospelými i medzi deťmi. Smer vývoja našej spoločnosti núti odborníkov v oblasti pedagogiky, psychológie i spoločenských vied zamýšľať sa nad tým, ako poľudštiť svet. V našich školských podmienkach sa o to denno-denne usilujeme napríklad aj prezentovaným projektom Robinsonov ostrov.

Pojem zdravie v tvorivo-humanistickom vyučovaní pre nás znamená dosiahnutie stavu telesnej, duševnej a sociálnej pohody a tento stav by mali rovnako prežívať tak učitelia, ako aj žiaci. Preto zdravie vnímame ako novodobý cieľ THV, ktorému sme podriadili netradičnú organizáciu vyučovania v rámci celoročného projektu Robinsonov ostrov so špecificky zameranými projektovými aktivitami, aby sme systematicky a dlhodobo pôsobili na formovanie pozitívnych zmien predovšetkým v postojoch žiakov k sebe samým, k svojim spolužiakom i učiteľom, aby sme motivovali žiakov nielen k zvýšenej starostlivosti o seba a svoje zdravie, ale aj o zušľachtenie prostredia, v ktorom žijú, učia sa a pracujú. Bolo by ideálne, keby sme sa priblížili k takému stavu zdravia, ktorý J. Liba formuloval ako „*harmonicky vyvážený telesný a duševný stav človeka sprevádzaný*

⁹ ZELINA, M. 1996. Nové trendy pedagogiky v kontexte európskeho a svetového vývoja. In: *Technológia vzdelávania*, roč. 4, 1996, č. 5, s. 3.

*pocitom spokojnosti, v ktorom je človek subjektívne bez problémov a objektívne bez lekárskeho nálezu.*¹⁰ Silnou motiváciou v tomto smere bol pre nás všetkých osud nášho jedného žiaka, ktorý jeden celý školský rok zvädzal boj s ťažkou chorobou. Svojou vytrvalosťou a vnútornou silou sa stal pre nás vzorom. Na jeho príklade sme si všetci uvedomili, ako málo sa staráme o seba, keď sme zdraví, a že zdravie je to najcennejšie, čo človek môže mať.

1.3 Tvorba projektu a projektové vyučovanie

Opísané východiská tvorivo-humanistického vyučovania, ktoré sa stali súčasťou nášho každodenného edukačného procesu, čo potvrdila aj ŠŠI vo svojej záverečnej správe z komplexnej inšpekcie na škole v decembri 2011, sme aplikovali aj v prezentovanom celoročnom projekte. Nazvali sme ho Robinsonov ostrov z viacerých dôvodov: žiaci siedmich ročníkov aj vďaka sfilmovanému románu D. Defoa prejavili neobyčajný záujem o dobrodružstvá hlavného hrdinu Robinsona Crusoa pri interpretácii literárnej ukážky, stotožňovali sa s ním v názore, že aj oni vnímajú svoj život ako jednotvárnny – zväčša sa pohybujú po osi do školy a domov, vo svojej obci majú málo kamarátov, chýbajú im nevšedné detské zážitky, nevedia sa nadchnúť pre žiadnu myšlienku, preto sa cítia ako stroskotanci vo svojom mikropriestore. To bola pre nás jasná výzva, **podnet**,¹¹ vymyslieť niečo, čím by sme zmenili myslenie našich žiakov, umožnili im inými očami pozerat' sa na seba a svoje okolie, vnímať krásu a užitočnosť bežných vecí. Tak nenápadne vznikol projekt Robinsonov ostrov, na ktorý sa počas jedného školského roka premenila naša škola pod Kapušianskym hradom.

Potom sa začalo **plánovanie**. Prvým krokom pri tvorbe nášho celoročného projektu na základe literárnej ukážky v rámci ŠkVP bolo pre nás dôležité zaujať pozornosť žiakov samotným názvom projektu a čo môže žiaka zaujať viac než to, čo sám vymyslí. Z kreatívneho brainstormingu si žiaci vybrali jednoduchý názov Robinsonov ostrov. Našou úlohou bolo vytvoriť projekt a zaradiť ho do tematických výchovno-vzdelávacích plánov predmetu SJL v siedmom ročníku.

Projekt Robinsonov ostrov nám vyhovoval aj z didaktického hľadiska:

- predstavoval aktuálnu situáciu (škola), koncentroval pozornosť žiakov na konkrétnu literárnu tému, ku ktorej mohli žiaci pristupovať z rôznych pohľadov,
- poskytoval priestor pre žiakov na objavovanie, experimentovanie a zážitky,
- umožňoval prepojenie literárneho učiva s prvkami učiva viacerých humanitných i prírodovedných učebných predmetov,
- bol založený na tímovej spolupráci, prosociálnom správaní a orientovaný na konkrétny spoločný výsledok práce,
- smeroval k výstupu z aktivity – prezentácii tímovej žiackej práce, spojenej s vhodnou argumentáciou a vyjadrovaním hodnotiacich postojov,
- formoval u žiakov pocit zodpovednosti za svoje učenie, úspechy i neúspechy (od žiaka závisí, ako a kde bude hľadať požadované informácie, ako ich využije pri riešení úlohy, k akým záverom dospeje, ako si obháji svoju prácu).

¹⁰ LIBA, J. 1999. *O zdraví, zdravý životný štýl*. Prešov: FHPV PU, 1999, s. 15. ISBN 80-88722-45-4.

¹¹ J. Skalková uvádza 4 etapy projektového vyučovania: podnet, plánovanie, realizácia a prezentácia. In: SKALKOVÁ, J. 2007. *Obecná didaktika. 2.*, rozšírené a aktualizované vydanie. Praha : Grada Publishing, a. s. , 2007, s. 233 - 235. ISBN 978-80-247-1821-7.

Pri výbere úloh do projektu sme sa usilovali naplniť požiadavku, aby úlohy žiaci považovali za životne dôležité, aby mali praktický charakter a boli blízke činnosti dospelých, aby boli zdrojom nových poznatkov a skúseností, poskytovali neustály kontakt s mikropriestorom ako reálnou životnou situáciou, aby práca mozgu bola v súlade s prežívanými emóciami a praktickými zručnosťami.

Po plánovaní nastala fáza **realizácie**, pilotný projekt pod rovnomeným názvom bol realizovaný počas troch mesiacov v triedach siedmeho ročníka v školskom roku 2005/2006. Mal mimoriadnu odozvu u žiakov i pedagógov, ktorí participovali na projekte. Vynaložená snaha, najmä organizácia projektu ako prvého dlhodobiejšieho projektu v predmete SJL na škole bola veľmi náročná, ale sa oplatila. Zmenila správanie a zmýšľanie všetkých aktérov, dospelých i žiakov. S odstupom času ho ponúkame v inovovanej podobe ako OPS na inšpiráciu pre ďalších nasledovníkov – stroskotancov v živote na tzv. Robinsonovom ostrove.

Poslednou fázou, bez ktorej sa realizácia projektu nezaobíde, je fáza **prezentácie**. Na túto fázu sa kolektívy tried tešili vždy najviac, bola to asi najemotívnejšia časť projektu. Žiaci sami obdivovali, k akým výsledkom práce sa dopracovali. Učili sa zdôvodňovať a obhajovať svoje postupy, vyjadrovať kritické a hodnotiace myslenie, ba aj priznať si chybu či iný nedostatok, ktorý negatívne ovplyvnil konečný výsledok práce celej skupiny. V každom prípade náš cieľ, aby sa žiaci inými očami začali pozerat' na ľudí, veci a javy okolo seba, aby získali nový vzťah k prostrediu, ktoré je ich domovom, aby našli praktický význam toho, čo sa učia, bol naplnený.

Využitie projektového vyučovania v školskej praxi je veľmi náročné na prípravu. Dočítame sa o tom aj v odbornej literatúre. Výsledok však vynahradí všetkú vynaloženú námahu. Je dôležité, aby táto moderná forma vyučovania bola premyslene zaradená do edukačného procesu, aby neposlúžila len ako náhrada za iné vyučovacie metódy.

Projektové úlohy sú formulované ako problémy komplexného charakteru, pri ich riešení musia žiaci analogicky premýšľať, skúmať, tvoriť, čiže presahujú rámec predmetu SJL, vychádzajú zo života a nútia žiakov využívať vedomosti a praktické zručnosti z viacerých školských disciplín. Riešenia, ktoré predstavujú konkrétny a jedinečný produkt, sú výsledkom tímovej práce. A takéto komplexné problémy, z ktorých pozostáva aj náš projekt Robinsonov ostrov, I. Turek¹² nazýva projekty. S pojmom projekt súvisí pojem projektová metóda, ktorá sa v Pedagogickom slovníku charakterizuje ako „*vyučovacia metóda, pri ktorej sú žiaci vedení k riešeniu komplexných problémov a získavajú skúsenosti praktickou činnosťou a experimentovaním.*“¹³ Podľa toho je organizačná forma vyučovania, realizovaná projektovou metódou, označovaná v pedagogickej literatúre ako projektové vyučovanie. Na záver teoretickej časti OPS by sme ešte raz chceli citovať I. Tureka, lebo jeho myšlienka najlepšie vystihuje, prečo sme si zvolili práve túto náročnú cestu: „*Projektové vyučovanie umožňuje, aby vyučovanie bolo pre žiakov hrou, aby bolo pre nich príjemným, vzrušujúcim, zaujímavým, nezabudnuteľným zážitkom, aby sa škola stala naozaj dielňou ľudskosti.*“¹⁴

¹² TUREK, I. 2010. *Didaktika*. Druhé, prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : Iura Edition, spol. s r.o., 2010, s. 376. ISBN 978-80-8078-322-8.

¹³ PRŮCHA, J. et al. 1995. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 1995, s. 172. ISBN 80-7178-029-4.

¹⁴ TUREK, I. Ref.12, s. 378.

2 PROJEKT ROBINSONOV OSTROV (SJL ISCED 2)

Názov projektu:	Robinsonov ostrov
Obsah projektu:	integrácia prvkov učiva viacerých učebných predmetov (slovenský jazyk a literatúra, zemepis, svet práce, výtvarná výchova, dejepis, biológia, občianska náuka)
Časti projektu:	vstup do projektu 4 prierezové témy výstup z projektu
Predmet realizácie:	SJL ISCED 2
Doba realizácie:	celoročný projekt
Čas realizácie:	1 hodina týždenne v rámci ŠkVP = 4 h za mesiace september – jún, (resp. po prispôbení rozvrhu žiakov 7. ročníkov každý druhý týždeň po 2 h ako 5. a 6. vyučovacia hodina, kedy by bolo možné preniesť aktivitu hneď aj do mimovyučovacieho času žiakov v rámci záujmovej činnosti)
Počet vyučovacích hodín spolu:	40
Počet hodín mimo vyučovania:	podľa potreby a záujmu žiakov
Zameranie:	žiaci 7. ročníkov
Všeobecné ciele projektu:	rozvíjať iniciatívu, samostatnosť a tvorivosť žiakov; rozvíjať schopnosť komunikovať, pracovať v tíme, učiť sa a riešiť problémy; pracovať s informáciami, využívať integráciu poznatkov; harmonicky rozvíjať rozum a cit žiakov, prosociálne správanie, starostlivosť o svoje zdravie a životné prostredie; viesť žiakov k plánovaniu práce, k prekonávaniu prekážok a k tvorbe výstupu z práce; rozvíjať kritické, tvorivé a hodnotiace myslenie; umožniť žiakom osvojovať si zručnosti potrebné pre život ZŠ
Miesto realizácie:	ZŠ
Organizácia projektu:	<ul style="list-style-type: none">august – zaradenie projektu Robinsonov ostrov do tematického výchovno-vzdelávacieho plánu predmetu SJL v 7. ročníkuseptember – vstup do projektuoktóber, november – prierezová téma č. 1: Naša krajina ostrovadecember, január – prierezová téma č. 2: Naša krajina ľudífebruár, marec – prierezová téma č. 3: Naša krajina v minulostiapríl, máj – prierezová téma č. 4: Naša krajina životajún – výstup z projektu
Hodnotenie projektu:	za každú splnenú úlohu za žiaka skupina získa 1 bod, za nesplnenú úlohu za žiaka sa skupine odráta 1 bod, skupina môže získať mimoriadne 2 body za získanie inej osoby, napr. rodiča, učiteľa či iného zamestnanca školy, ktorého zapojí do spolupráce, alebo za získanie mimoriadneho dôkazového materiálu k aktivite.

Popis projektu:

Projekt Robinsonov ostrov má zjednotiť žiakov siedmich ročníkov, stmeliť ich kolektívy a správne využiť ich kreativitu. Projektové aktivity v jednotlivých tematických oblastiach 4 prierezových tém využívajú prirodzenú túžbu každého človeka bez ohľadu na vek po dobrodružstve a nezabudnuteľných zážitkoch a rozvíjajú praktické zručnosti, ktoré sú nevyhnutné pre život. Podobne ako Robinson Crusoe aj žiaci budú postupne spoznávať svoj ostrov – svoju triedu, školu i svoju obec pod Kapušianskym hradom a jej históriu, svojich spolužiakov, ale aj samých seba, budú získavať poznatky – poklady, ktoré im nielen obohatia ich rozum a srdce, ale aj na základe vlastných zážitkov a skúseností umožnia správne rozhodovanie v podobných situáciách v živote.

Inšpirácia románom Dobrodružstvá Robinsona Crusoa v projekte nie je náhodná. Kniha je obľúbeným čítaním žiakov tejto vekovej kategórie a vďaka veľmi dobrému sfilmovaniu, dokonca viacerým filmovým podobám, konkretizuje predstavy žiakov o živote Robinsona Crusoa na opustenom ostrove. Reálnu podobu má Robinsonova záchrana vecí, zveľaďovanie obydľia, lovenie zveri, pestovanie obilia, výroba dôležitých predmetov, ale aj hľadanie kontaktov s inými ľuďmi, poskytnutie pomoci a potreba priateľstva. Osud hlavného hrdinu a riešenie projektových aktivít pomôže našim žiakom pochopiť, čo znamenajú vlastnosti ako húževnatosť, dôvtip, vynachádzavosť, vytrvalosť v každodennom boji s prekážkami, prekonávanie bolesti, ale aj solidarita a humánnosť v živote človeka aj v tomto modernom pretechnizovanom svete.

Robinsonov ostrov v našich podmienkach bude predstavovať škola, jej interiéry a exteriéry. Na začiatku projektu sa žiaci siedmich ročníkov majú stotožniť s postavou Robinsona Crusoa a pripraviť sa na to, že počas školského roka budú predstavovať strokotancov na ostrove uprostred oceánu (v triede uprostred obce Kapušany pod Kapušianskym hradom), tisíce míľ od civilizácie. Na svojom ostrove v triede budú zažívať neuveriteľné dobrodružstvá (pestré aktivity), ktoré preveria ich najlepšie vlastnosti, vnútornú silu i netušené schopnosti a pomôžu im pochopiť, že všetko na svete má svoj zmysel. Očakávame, že prostredníctvom zaujímavých aktivít zaznamenáme kvalitatívnu zmenu vo vedomí všetkých účastníkov tohto projektu.

Empatickým vcítením do postavy hrdinu Robinsona Crusoa z Yorku, ktorý žil na pustom ostrove 28 rokov, každý žiak môže pochopiť, aké dôležité je pre človeka disponovať dobrým fyzickým a duševným zdravím a zručnosťami potrebnými pre život. Naša škola sa postupne bude meniť na školu bez bariér medzi učiteľom a žiakom, medzi žiakmi navzájom, medzi školou a rodinou, ale aj školou a obecnou komunitou. Tak ako náš hrdina aj my budeme postupovať krok za krokom po pustom ostrove a podmaňovať si ho. V projekte budú žiaci symbolicky putovať po štyroch krajinách, riešiť a kreatívne spracúvať zaujímavé úlohy a získavať body pre svoj kolektív.

Počas realizácie projektu bude koordinátor spolupracovať so žiackym parlamentom, ktorý podľa jeho pokynov bude organizovať skupinovú prácu žiakov a plnenie projektových úloh v triede podľa časového harmonogramu, spolu s koordinátorom bude súčasťou hodnotiacej komisie a po skončení každej projektovej aktivity bude zapisovať výsledky do vopred vytvorenej tabuľky. Od získaného počtu bodov bude závisieť poradie tried za jednotlivé aktivity, pričom prvok súťaživosti ich môže pozitívne naštartovať do ďalšej činnosti. V poslednom mesiaci realizácie projektu koordinátor

zabezpečí získanie spätnej väzby na projektové aktivity na otvorenej hodine a vypracuje podrobnú správu s didaktickou analýzou o priebehu projektu, o práci žiakov, zaznamená pozitívne zmeny v názoroch a postojoch žiakov i prípadné ťažkosti pre školské účely, ale aj kvôli informovanosti širšej verejnosti. Projekt Robinsonov ostrov má rámcový charakter, môže sa v ďalších etapách realizácie vhodne aktualizovať a obmieňať, preto poskytuje obrovský priestor aj pre kreativitu každého učiteľa.

Prvá krajina, ktorú budú žiaci poznávať a zveľaďovať, bude **Naša krajina ostrova**, čiže ich trieda ako zatiaľ neznámy ostrov pod Kapušianskym hradom. Na svojom ostrove si žiaci vytvoria a budú počas celého školského roka udržiavať také pracovné prostredie, ktoré bude vhodné na učenie i relax, ktoré bude pozitívne vplývať na ich fyzické a duševné zdravie a nenásilne formovať aj emotívny vzťah k svojej triede, lebo to, čo žiak urobí sám, má pre neho oveľa väčšiu hodnotu. Z tohto mikrosveta budú podnikáť cesty do okolia a poznávať okolitý makrosvet – obec Kapušany a jej dominantu Kapušiansky hrad. Na tomto ostrove sa budú môcť realizovať aj ďalší vyučujúci v siedmych ročníkoch, ak príjmu našu hru a nový spôsob riadenia učebnej činnosti orientovanej na žiaka.

Druhá krajina, v ktorej sa žiaci budú pohybovať, sa nazýva **Naša krajina ľudí** a ako to vyplýva z jej názvu, tu si budú žiaci osvojovať pozitívne medziludské vzťahy a komunikáciu, budú sa učiť žiť a pracovať v kolektíve svojich spolužiakov, tvoriť a udržiavať dobré medziludské vzťahy, byť empatickými a tolerantnými k názorom iných, budú môcť prejavovať svoje prosociálne správanie, využívať kritické a hodnotiace myslenie. V tejto krajine vytvoríme atmosféru dôvery a priateľstva, nevraživosť nahradíme ústretovým správaním a kooperáciou.

Tretia krajina predstavuje pre žiakov návrat do dávnych čias, preto sme ju nazvali **Naša krajina v minulosti**, bude znamenať objavovanie histórie nášho ostrova – školy, obce a Kapušianskeho hradu. Hra na historikov, pátranie po historických predmetoch vo svojom regióne, zisťovanie minulých dejov okolo Kapušianskeho hradu, to všetko bude veľkým lákadlom pre našich žiakov. Orientáciou do minulosti sa žiaci naučia lepšie chápať prítomnosť a na základe tohto poznania dokážu predvídať aj svoju budúcnosť. Nie nadarmo sa hovorí, že história je učiteľkou života.

Štvrtá krajina bude našim žiakom najbližšia, lebo súvisí s ich aktuálnym životom. Preto sme ju pomenovali ako **Naša krajina života**. Putovaním po tejto krajine, čiže riešením projektových aktivít budú žiaci nadväzovať na skúsenosti z predchádzajúcich krajín a rozvíjať myšlienku zdravia, zdravého životného štýlu a starostlivosti o svoje fyzické a duševné zdravie. Žiaci by sa mali navzájom motivovať k zmysluplnému využívaniu svojho voľného času a pochopiť negatívne dôsledky nesprávneho výberu potravín a zlého stravovania pre svoje zdravie.

V každej tematickej oblasti participujú prvky učiva viacerých vyučovacích predmetov, čo naučí žiakov vnímať svet okolo seba komplexne. Žiaci budú pracovať v skupinách a od nich závisí, či budú riešiť úlohy spoločne alebo diferencovane, avšak v konečnej fáze iba tímová práca bude posúvať kolektívy jednotlivých tried vpred za vytýčeným cieľom – urobiť svoju prácu čo najlepšie a získať zaslúženú odmenu. Podnetom k putovaniu po každej krajine bude kolektívne čítanie motivačných úryvkov z knihy alebo z pracovného listu pre žiaka, naznačujúcich obsah a zameranie projektovej aktivity. Potom bude

nasledovať samotná projektová aktivita – riešenie úloh stvorbou výstupu a s prezentáciou. Na konci poslednej etapy projektu bude záverečné hodnotenie tímovej práce žiakov, určenie poradia skupín v triedach, ocenenie kolektívov i jednotlivcov.

Realizácia projektu:

Vstup do projektu

obdobie realizácie: september

- na začiatku školského roka informovať triedy siedmich ročníkov o projekte Robinsonov ostrov (počítame s tromi triedami siedmeho ročníka),
- žiaci si žrebovaním zvolia svojich zástupcov – 2 žiakov za triedu, ktorí budú pravou rukou koordinátora (učiteľa SJL), nebudú začlenení do pracovných skupín, ich úlohou bude podľa pokynov vyučujúceho riadiť a usmerňovať prácu svojich spolužiakov, informovať koordinátora o prípadných problémoch pri riešení úloh, zostaviť prehľadnú tabuľku na zaznamenávanie výsledkov bodového hodnotenia pracovných skupín v triede,
- vytvoriť 4 pracovné skupiny v každej triede 7. ročníka, v skupine zvoliť vedúceho skupiny,
- pracovné stretnutie koordinátora a žiackeho parlamentu, zadanie úlohy pre žiacky parlament: zabezpečiť 12 titulov knihy Robinson Crusoe – 1 ks do skupiny (napr. z obecnej knižnice) a ľubovoľné filmové spracovanie románu,
- úloha pre koordinátora: zabezpečiť pracovný list pre žiakov s motivačnými ukážkami a úlohami pre žiakov (napr. mailom),
- spoločná úloha pre koordinátora a žiacky parlament: zabezpečiť propagáciu projektu Robinsonov ostrov napr. na nástenke vo vestibule školy, prostredníctvom relácie v školskom rozhlase i na web stránke školy,
- vstup do projektu v triedach: individuálne čítanie knihy Robinson Crusoe, na poslednej hodine (dvojhodinovke) v mesiaci september spoločné pozneranie filmového spracovania románu Robinson Crusoe

Prierezová téma č. 1: Naša krajina ostrova

obdobie realizácie: október, november

Prvý výstup: Vytvoriť príjemné pracovné prostredie na svojom ostrove (v triede).

Konkrétne ciele pre žiakov:

- Vytvoriť nové a estetické pracovné prostredie v triede, vymedziť priestor na učenie a relaxáciu.
- Zdokumentovať priebeh aktivity od začiatku do konca na videu (úloha pre žiacky parlament).

Didaktický komentár k aktivite. Aktivita predpokladá tímovú prácu a zjednotenie názorov všetkých pracovných skupín na úpravu prostredia v triede, podiel členov skupiny na práci zdokumentuje žiacky parlament na videu; aktivitu odporúčame realizovať do konca októbra vrátane vyhodnotenia, pridelenia bodov a zápisu bodového hodnotenia do tabuľky. Úloha nie je náročná, žiaci ju hravo zvládnu do požadovaného termínu, čo bude pre každého silnou vnútornou motiváciou riešiť ďalšie projektové úlohy.

Druhý výstup: Vytvoriť ručne maľovanú obrázkovú mapu Robinsonovho ostrova na základe prečítaného románu, filmu i motivačnej ukážky v pracovnom liste.

Konkrétne ciele pre žiakov:

- Získať potrebné informácie z rôznych zdrojov na tvorbu mapy Robinsonovho ostrova a vytvoriť zaujímavú a estetickú obrázkovú mapu.
- Prezentovať výstup z aktivity pred triedou, žiackym parlamentom a koordinátorom projektu, vhodne komunikovať, argumentovať a vyjadrovať hodnotiace postoje.

Tretí výstup: Vytvoriť ručne maľovanú obrázkovú mapu pod názvom Naša krajina ostrova – škola a obec pod Kapušianskym hradom.

Konkrétne ciele pre žiakov:

- Získať potrebné informácie z rôznych zdrojov a spracovať ich do podoby obrázkovej mapy podľa zadania.
- Prezentovať výstup z aktivity pred triedou, žiackym parlamentom a koordinátorom projektu, vhodne komunikovať, argumentovať a vyjadrovať hodnotiace postoje.

Didaktický komentár k aktivite. Skupiny si vyžrebujú projektovú aktivitu – dve skupiny robia mapu Robinsonovho ostrova a dve skupiny mapu Naša krajina ostrova. Žiacky parlament usmerňuje tímovú prácu skupín i prácu jednotlivcov podľa pokynov koordinátora projektu. Výsledky práce odporúčame na prezentáciu, vyhodnotenie a zápis pridelených bodov do tabuľky na poslednej hodine (dvojhodinovke) v mesiaci november. Žiaci si plánujú prácu na aktivite tak, aby ju vykonali do požadovaného termínu, čiže aj v čase mimo vyučovania – doma alebo v škole v rámci záujmovej činnosti.

Prierezová téma č. 2: Naša krajina ľudí

obdobie realizácie: december, január

Štvrtý výstup: Charakterizovať Robinsona Crusoa, empaticky sa vcítiť do roly hlavného hrdinu a vyjadriť jeho pocity po stroskotaní na opustenom ostrove. Nájsť v umeleckom texte argumenty, ktorými hlavný hrdina zdôvodňuje túžbu človeka po spoločnosti s iným človekom.

Konkrétne ciele pre žiakov:

- Pracovať s umeleckým textom a hľadať informácie podľa zadania.
- Vyjadrovať a zdôvodňovať prežívané pocity v monológ – súvislom jazykovom prejave.

Didaktický komentár k aktivite. Aktivita opäť predpokladá tímovú prácu pri hľadaní a formulovaní prežívaných pocitov hlavnej postavy po stroskotaní na pustom ostrove. Aktivitu odporúčame realizovať do konca decembra vrátane vyhodnotenia kvality vyjadrenej empatie a jazykového prejavu, pridelenia bodov a zápisu bodového hodnotenia do tabuľky. Úloha nie je náročná, žiaci ju hravo zvládnu do požadovaného termínu. Táto aktivita pomôže žiakom získať schopnosť správať sa prosociálne, empaticky a tolerantne v kolektíve svojich spolužiakov. Predpokladáme, že žiakov bude

motivovať k dobrým medzil'udským vzťahom na všetkých úrovniach a k odsúdeniu všetkých foriem intolerancie a diskriminácie človeka.

Piaty výstup: Zhotoviť estetický album žijúcich obyvateľov obce a každú zistenú rodinu predstaviť piatimi vetami. Na základe osobného kontaktu s rodinou získať zaujímavý dôkazový materiál.

Konkrétne ciele pre žiakov:

- Získať potrebné informácie z rôznych zdrojov a spracovať ich podľa zadania.
- Prezentovať výstup z aktivity pred triedou, žiackym parlamentom a koordinátorom projektu, vhodne komunikovať, argumentovať a vyjadrovať hodnotiace postoje.

Didaktický komentár k aktivite. Aktivita je založená na diferencovanom prístupe v rámci skupiny. Rozdelenie úloh riadi vedúci skupiny. Žiaci sa učia plánovať si prácu tak, aby ju ukončili do požadovaného termínu. Aktivitu odporúčame realizovať do konca januára vrátane vyhodnotenia prezentácie, pridelenia bodov a zápisu bodového hodnotenia do tabuľky. Za získanie osobitného dôkazového materiálu (nahratý rozhovor s príslušníkom rodiny, video o pracovnom postupe nejakého výrobku, zaujímavá ukážka zo života rodiny atď.) môžu byť skupine pridelené aj mimoriadne 2 body. Aktivitou sa žiaci učia poznávať ľudí vo svojom okolí nie podľa výzoru alebo mena, ale podľa ich schopností a dosiahnutých úspechov v práci a na základe tohto poznania menia aj hodnotiace postoje k svojim spolužiakom.

Prierezová téma č. 3: Naša krajina v minulosti

obdobie realizácie: február, marec

Šiesty výstup: Pomocou umeleckého textu vypracovať pestrý historický plagát o Robinsonovom objavovaní záhad na opustenom ostrove a zaznamenať všetky okolnosti (príroda, zvieratá, ľudia), ktoré ovplyvnili osobnosť hlavného hrdinu.

Konkrétne ciele pre žiakov:

- Pracovať s umeleckým textom a hľadať informácie podľa zadania.
- Prezentovať výstup z aktivity v súvislom jazykovom prejave, využiť argumentáciu a sústrediť sa na mimoriadne okolnosti, ktoré poznačili charakter, zmýšľanie a cítenie hlavného hrdinu.

Didaktický komentár k aktivite. Aktivita je založená na tímovej práci pri hľadaní požadovaných informácií, ale pri tvorbe plagátu a prezentácii sa môžu realizovať aj jednotlivci s prílušným výtvarným, jazykovým a komunikačným nadaním. Aktivitu odporúčame realizovať do konca februára vrátane prezentácie historických plagátov, vyhodnotenia prezentácie, pridelenia bodov a zápisu bodového hodnotenia do tabuľky. Úloha nie je náročná, žiaci v nej preukážu svoju schopnosť čítať s porozumením a kooperovať.

Siedmy výstup: Pripraviť zaujímavú prezentáciu v PPT o histórii obce Kapušany a Kapušianskom hrade, vytvoriť trojrozmernú maketu obce a hradu a využiť ju pri prezentácii.

Konkrétne ciele pre žiakov:

- Z rôznych zdrojov získať požadované informácie a spracovať ich podľa zadania.
- Spoločne prezentovať výstup z aktivity pred triedou, žiackym parlamentom a koordinátorom projektu, vhodne komunikovať, argumentovať a vyjadrovať hodnotiace postoje.

Didaktický komentár k aktivite. Aktivita je náročná, lebo skupina žiakov je nútená pátrať po historickom materiáli a podľa požiadaviek predložiť ho v novej podobe. Vedúci skupiny preto môže diferencovať prácu členom skupiny pri zhromažďovaní informácií a sám môže pripravovať výstup z aktivity. Aktivitu odporúčame realizovať do konca marca vrátane vyhodnotenia prezentácie, pridelenia bodov a zápisu bodového hodnotenia do tabuľky. Dôležité je, aby sa do prezentácie zapojil každý člen skupiny, aby vyjadril svoje názory a pocity pri hľadaní historického materiálu.

Prierezová téma č. 4: Naša krajina života obdobie realizácie: apríl, máj

Ôsmy výstup: Na základe umeleckého textu vypátrať, akými chorobami trpel Robinson Crusoe a aké spôsoby liečby používal. Vysvetliť, ako sa Robinson Crusoe stravoval na opustenom ostrove. Pomenovať, čo všetko sa musel naučiť robiť, aby na pustom ostrove prežil. Zistiť, ako hlavný hrdina trávil voľný čas.

Konkrétne ciele pre žiakov:

- Pracovať s umeleckým textom, hľadať a do ľubovoľnej formy spracúvať požadované informácie.
- Prezentovať výstup z aktivity v súvislom jazykovom prejave, využiť dôkazový materiál a argumentáciu.

Didaktický komentár k aktivite. Každý člen skupiny podľa dohody spracúva čiastkovú úlohu, využíva vlastnú fantáziu a tvorivosť pri jej riešení. Výstup z aktivity je založený na 4 rovnocenných riešeniach, takže celkový výsledok závisí nielen od tímovej spolupráce, ale aj spôsobu prezentácie jednotlivcov. Aktivitu odporúčame realizovať do konca apríla vrátane prezentácie výstupov skupín, vyhodnotenia, pridelenia bodov a zápisu bodového hodnotenia do tabuľky. Úloha nie je náročná, každý žiak sa môže realizovať podľa vlastných predstáv.

Deviaty výstup: Zistiť, ako trávajú spolužiaci v iných ročníkoch 2. stupňa ZŠ voľný čas a zistenia spracovať v prehľadnej tabuľke. Zmapovať, čo desiatujú spolužiaci v iných ročníkoch a informácie spracovať v štatistickej tabuľke. Zistiť, aké činnosti vykonávajú iní spolužiaci doma v rámci pomoci rodine a informácie spracovať v prehľadnej tabuľke. Urobiť anketu medzi ostatnými spolužiakmi na tému: Si spokojný so svojím životom? Prečo si spokojný/nespokojný? a informácie spracovať do tabuľky.

Konkrétne ciele pre žiakov:

- Získať a spracovať informácie podľa zadania.
- Prezentovať výstup z aktivity v súvislom jazykovom prejave, využiť získaný dôkazový materiál, komentovať zistený stav a navrhnúť riešenie.

Didaktický komentár k aktivite. Aj v tejto aktivite každý člen skupiny samostatne spracúva čiastkovú úlohu podľa dohody. Žiaci sa učia tolerantne pristupovať k spolužiakom z iných tried 2. stupňa, oslovovať ich, získavať na dialóg, komunikovať s nimi. Výstup z aktivity je založený na 4 rovnocenných riešeniach, takže celkový výsledok pre skupinu závisí od spôsobu prezentácie jednotlivých členov skupiny. Aktivitu odporúčame realizovať do konca mája vrátane prezentácií výstupov, vyhodnotenia, pridelenia bodov a zápisu bodového hodnotenia do tabuľky. Úloha nie je náročná, ale svojím obsahovým zameraním je pre našich žiakov mimoriadne dôležitá. Touto aktivitou chceme poukázať na bežný jav modernej doby, že mnohí (možno väčšina) žiaci nežijú aktívnym spôsobom života v mimovyučovacom čase, majú nesprávne stravovacie návyky, nemajú osvojené bežné manuálne zručnosti, vo voľnom čase vedú pasívny, konzumný spôsob života, ale napriek tomu sú so svojím životom spokojní. Pre rodičov a pedagógov je to však varovný signál.

Výstup z projektu obdobie realizácie: jún

- pracovné stretnutie koordinátora a žiackeho parlamentu, vyhodnotenie tried zapojených do projektu a určenie poradia podľa získaných bodov,
- príprava otvorenej hodiny ako poslednej etapy projektu Robinsonov ostrov,
- získavanie spätnej väzby na realizované aktivity v riadenej diskusii,
- záverečné hodnotenie, informácia o dosiahnutých výsledkoch za jednotlivé triedy, ocenenie kolektívov a odovzdávanie certifikátov (Príloha 1) všetkým účastníkom za aktívnu účasť na projekte Robinsonov ostrov.

2.1 Didaktický komentár k projektu Robinsonov ostrov

Aktivita je základná ľudská potreba – poskytuje vnútorné uspokojenie, je úzko spojená s myšlienkou slobody a demokracie, je prejavom života, telesného i duševného zdravia. Prezentovaný projekt s priliehavým názvom Robinsonov ostrov je z tohto pohľadu netradičným návratom k prírode a zmyslu života, v ktorom sa učíme uvažovať, snívať, konať a meniť veci a ľudí okolo nás.

V čase realizácie projektu sa časť školy premení na jeden veľký slnečný ostrov – Robinsonov ostrov pod Kapušianskym hradom, ostrov, ktorého obyvatelia (žiaci, zamestnanci školy a rodičia) síce budú zápasit' so svojimi každodennými starosťami, negatívnymi ľudskými vlastnosťami a nesprávnymi, stereotypnými životnými návykmi, avšak v konečnom dôsledku, podobne ako postava Robinsona Crusoa, ktorou sa majú žiaci v projekte inšpirovať, sa napokon všetci môžu stať víťazi: osvojiť si pozitívne myslenie a zmeniť rebríček uznávaných hodnôt. Chceme, aby nenásilnou formou naši žiaci pochopili, že je dôležité, kde žijú, s kým a ako žijú.

Počas realizácie projektu sa všetci budeme usilovať zmeniť život v škole tak, aby sme sa v nej cítili dobre, stretávali sa s úsmevom na tvári, boli fyzicky i duševne zdravší, odolnejší voči chorobám, menej stresovaní, aby sme chodili do školy s radosťou a očakávaním nových zážitkov. Prvok dobrodružnosti povýšime na svoj záujem i prácu, a využijeme ho na motiváciu žiakov k aktívnejšiemu a zdravšiemu využívaniu voľného času, na orientáciu k zdravému spôsobu života.

Očakávame, že inovovaný projekt Robinsonov ostrov prinesie všetkým zúčastneným stranám neobyčajnú spokojnosť s vlastnou prácou, pocit radosti a pohody a samozrejme ponaučenie, že človek nemôže byť pasívny ani voči sebe, ani voči svojmu okoliu. Počítame s tým, že jednotlivé podujatia si budú žiaci plánovať, organizovať a realizovať sami, avšak úspech aktivít bude závisieť aj od ich schopnosti zaangažovať do činnosti dospelých – rodičov, učiteľov, prípadne iných zamestnancov školy, lebo takáto spolupráca nielenže stmeluje kolektívy tried, ale aj správnym smerom ovplyvňuje zdravý vývin každého dieťaťa. Nakoniec aj z nášho hrdinu, spočiatku samopašného a ľahkomyselného mladíka, ktorý toho málo vedel o živote, sa postupne stáva trpezlivý, odvážny a vytrvalý muž.

2.2 Pracovný list pre žiaka k projektu Robinsonov ostrov

Milý žiak siedmeho ročníka!

V rámci vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra ti ponúkame príležitosť zapojiť sa do pestrých projektových aktivít celoročného projektu pod názvom Robinsonov ostrov. Na tvojej netradičnej ceste za poznaním ťa bude sprevádzať tvoja vyučujúca SJL a dvaja spolužiaci, ktorých si trieda vyžrebuje. Počas projektu budeš môcť prakticky využívať svoje poznatky aj z iných vyučovacích predmetov, naučíš sa inými očami vnímať svet a ľudí okolo seba.

Tvojou prvou úlohou bude prečítať si knihu Robinson Crusoe, ktorá dobrodružným príbehom o boji osamelého človeka, stroskotanca na opustenom ostrove, proti silám prírody preslávila jej autora, anglického spisovateľa Daniela Defoa. Rozhodli sme sa pre túto knihu preto, že hoci žijeme vo veľmi rýchlej a modernej dobe plnej ľudí, predsa občas prežívame pocity opustenosti, osamelosti, zlyhania. Projektové aktivity prepojené s osudom Robinsona Crusoa využiješ na získanie nových poznatkov o sebe, o svojich blízkych a prostredí, v ktorom žiješ, v ktorom sa nachádza tvoja základná škola a žijú tvoji spolužiaci, podobne ako svoj ostrov poznával náš hlavný hrdina.

Potom si so spolužiakmi pozrieš filmové spracovanie románu, po ktorom si do tohto pracovného listu zapíšeš, čo ťa na príbehu Robinsona Crusoa najviac zaujalo a prečo. Tu je priestor na tvoje myšlienky a tým ukončíš svoj vstup do projektu:

.....
.....
.....

A teraz si pozri plán tvojej cesty počas školského roka po fiktívnych krajinách v rámci projektu Robinson Crusoe.

- *V mesiacoch október a november bude tvojou prvou zastávkou **Naša krajina ostrova**. Aby si postúpil do ďalšej krajiny, musíš spolupracovať s členmi svojej skupiny a riešiť úlohy:*

1. **úloha:** *Podieľať sa na tvorbe príjemného pracovného prostredia na svojom ostrove, čiže v triede (podrobnejšie pokyny k práci dostaneš vždy od svojich dvoch vyžrebovaných spolužiakov, ktorí budú riadiť a usmerňovať tvoju prácu podľa pokynov koordinátora projektu – tvojej učiteľky SJL).*

Potom si vyžrebuješ jednu z nasledujúcich úloh:

2. úloha: Vytvoriť ručne maľovanú obrázkovú mapu Robinsonovho ostrova na základe prečítaného románu, filmu i motivačnej ukážky v pracovnom liste.

3. úloha: Vytvoriť ručne maľovanú obrázkovú mapu pod názvom Naša krajina ostrova – škola a obec pod Kapušianskym hradom.

- V mesiacoch december a január to bude **Naša krajina ľudí**, kde na teba a členov tvojej skupiny čakajú ďalšie úlohy:

4. úloha: Charakterizovať Robinsona Crusoa, empaticky sa vcítiť do roly hlavného hrdinu a vyjadriť jeho pocity po stroskotaní na opustenom ostrove; nájsť v umeleckom texte argumenty, ktorými hlavný hrdina zdôvodňuje túžbu človeka po spoločnosti s iným človekom.

5. úloha: Zhotoviť estetický album žijúcich obyvateľov obce a každú zistenú rodinu predstaviť piatimi vetami; na základe osobného kontaktu s rodinou získať zaujímavý dôkazový materiál.

- V mesiacoch február a marec na teba čaká tajuplná **Naša krajina v minulosti**, v ktorej budeš riešiť dve nové úlohy:

6. úloha: Pomocou umeleckého textu vypracovať pestrý historický plagát o Robinsonovom objavovaní záhad na opustenom ostrove a zaznamenať všetky okolnosti (príroda, zvieratá, ľudia), ktoré ovplyvnili osobnosť hlavného hrdinu.

7. úloha: Pripraviť zaujímavú prezentáciu v PPT o histórii obce Kapušany a Kapušianskom hrade, vytvoriť trojrozmernú maketu obce a hradu a využiť ju pri prezentácii.

- V mesiacoch apríl a máj sa tvoje putovanie ukončí v krajine nazvanej **Naša krajina života**. V tejto krajine budeš riešiť svoje posledné úlohy:

8. úloha: Na základe umeleckého textu vypátrať, akými chorobami trpel Robinson Crusoe a aké spôsoby liečby používal. Vysvetliť, ako sa Robinson Crusoe stravoval na opustenom ostrove. Pomenovať, čo všetko sa musel naučiť robiť, aby na pustom ostrove prežil. Zistiť, ako hlavný hrdina trávil voľný čas.

Z tohto súboru úloh budeš riešiť len jednu úlohu, ktorú s vyžrebuješ v rámci svojej skupiny.

9. úloha: Zistiť, ako trávia spolužiaci v iných ročníkoch voľný čas a zistenia spracovať v prehľadnej tabuľke. Zmapovať, čo desiatujú spolužiaci v iných ročníkoch a informácie spracovať v štatistickej tabuľke. Zistiť, aké činnosti vykonávajú iní spolužiaci doma v rámci pomoci rodine a informácie spracovať v prehľadnej tabuľke. Urobiť anketu medzi ostatnými spolužiakmi na tému: Si spokojný so svojim životom? Prečo si spokojný/nespokojný? a informácie spracovať do tabuľky.

Aj z tohto súboru úloh budeš riešiť len jednu úlohu, ktorú s vyžrebuješ v rámci svojej skupiny.

Ako inšpirácia a východisko k projektovým aktivitám ti zakaždým v rámci skupinovej či individuálnej práce poslúžia motivačné ukážky z knihy Robinson Crusoe, ktoré sme pre teba pripravili v upravenej a skrátenej podobe, pričom sme zachovali ich neopakovateľnú atmosféru. Môžeš si ich prečítať už teraz.

Naša krajina ostrova

Robinson Crusoe mal v úmysle preplaviť sa zo San Salvadoru v Brazílii na pobrežie Guiney v západnej Afrike, kde chcel nalodiť otrokov. Dve búrky však úplne zmenili smer plavby. Loď stroskotala na severe Južnej Ameriky blízko opusteného ostrova.

Motivačná ukážka k prierezovej téme č. 1

Boli sme už na siedmom stupni a dvadsiatej druhej minúte severnej zemepisnej šírky, keď sa zrazu prihnalo ničivé tornádo a úplne nás zmietlo z kurzu. Bola to taká strašná sila, že sme nemohli robiť vôbec nič, len sa nechať unášať, kam nás osud a zúrivosť vetrov zaviali. Na dvanásty deň, keď sa počasie konečne trochu upokojilo, sme s poškodenou loďou zamierili západo-severozápadne, aby sme sa tak doplavili k niektorému z anglických ostrovov v Karibskom mori, napríklad k Barbadosu. No osud rozhodol inak. Prekvapila nás ďalšia búrka. ...Loď narazila na plytčinu. Prudko sa zastavila a obrovské vlny sa cez ňu prevalili. Pozreli sme jeden na druhého v očakávaní smrti. Na prove sme mali jeden čln, spustili sme ho teda na vodu. Všetci jedenásti sme doň nastúpili a zverili sme svoje životy osudu a moru. Keď sme sa priblížili asi šesť kilometrov k pobrežiu, privalila sa ozrutná vlna, veľká ako hora, a zmocnila sa nás takou zúrivosťou, že prevrhla náš čln. More nás všetkých pohltilo. Hoci som plával odušu, nemohol som sa nadýchnuť, až kým vlna neopadla a neponechala ma tam polomŕtveho. ... More si po mňa opäť prišlo. Vlna ma stiahla do hĺbky asi šesť až desať metrov a mocná sila ma hnala k pobrežiu. Ešte dva razy ma vlny nadvihli a unášali vpred. ... Potom som z posledných síl plával k pevnine, vydriapal sa na súš a konečne v bezpečí si sadol do trávy. ... Myslel som na všetkých svojich kamarátov. Asi nikto z nich neprežil.¹⁵

Naša krajina ľudí

Robinson Crusoe stroskotal na opustenom ostrove. Za 5 rokov podľa jeho kalendára mu robili spoločnosť mačky a pes, ktorých zachránil z vraku lode. Neskôr si na ostrove chytil mladého papagája, ktorého naučil vyslovovať jeho meno Poll a niekoľko rokov ho učil vyslovovať svoje meno. Po 15 rokoch na ostrove si chytil prvé tri kozy.

Motivačná ukážka k prierezovej téme č. 2

Aj najväčší stoici by sa pousmiali, keby videli mňa a moju zvieraciú rodinku večerať. Moja výsosť ako kráľ a pán celého ostrova sedí za vrchstolom a verní sluhovia ma obsluhujú. Spomedzi nich všetkých bol Poll jediný, komu bolo dovolené, aby ku mne prehovoril. Môj pes, teraz už veľmi starý a slabý, mi sedel po pravici a dve mačky, jedna na jednej strane stola, druhá na opačnej, podchvíľou očakávali kúsok jedla z mojej ruky. S takouto suitou som si nazíval ako v raji a jediné, čo mi chýbalo, bola spoločnosť ľudí. ... Bol som na ostrove už dvadsaťtri rokov. Naučil som Polla rozprávať. ... Hovoril tak čisto a zrozumiteľne, že bolo veľmi príjemné ho počúvať. Pes bol mojím verným spoločníkom, až kým neumrel na starobu. A mačky sa rozmnožili a rozutekali do lesa. Len tri moje najobľúbenejšie zostali so mnou. Choval som aj zo tri kozliatka, ... mal som ešte dva iné papagáje, ktoré tiež celkom dobre rozprávali. ... O spoločnosť živých tvorov so mal teda postarané.¹⁶

¹⁵ DEFOE, D. 2003. *Robinson Crusoe*. Prel. S. Kotuličová. 1. vydanie. Bratislava : vyd. Perfekt, 2003, s. 18 – 20. ISBN 80-8046-245-3.

¹⁶ DEFOE, D. Ref. 15, s. 40, 41, 45, 46.

Naša krajina v minulosti

Bolo to už 15 rokov, čo Robinson Crusoe žil na opustenom ostrove so svojou zvieracou rodinkou, keď zrazu jedného dňa objavil na pláži ľudskú stopu. Nepotešilo ho to, skôr naopak, vydesilo. Do tej doby si žil spokojným životom na svojom, ako ho nazýval, milovanom ostrove, lebo mal pocit bezpečia. A tento pocit sa po objave ľudskej stopy celkom rozplynul.

Motivačná ukážka k prierezovej téme č. 3

Neveril som vlastným očiam. Na pobreží som uvidel ľudskú šľapaj. Stuhol som, akoby som videl strašidlo: načúval som, obzeral som sa všade navôkol, prešiel som celú pláž hore-dole, ale nenašiel som už žiadnu ďalšiu stopu okrem tejto jedinej. Utekal som domov, akoby ma niekto prenasledoval. Celý vystrašený som sa obzeral každé dva či tri kroky. ... Čím ďalej som bol od pobrežia, tým väčšie boli moje obavy. ... Takisto mi zišlo na um, že by táto stopa mohla byť aj moja vlastná. Pozbieral som odvahu a išiel som sa presvedčiť. Vstúpil som do šľapaje a zistil som, že je oveľa väčšia ako moje chodidlo. Toto zistenie ma opäť vydesilo. Teraz som si bol istý, že na pobreží musí byť jeden či viacerí muži, alebo že ostrov je dokonca obývaný. ... Neverili by ste, ako smiešne sa môže človek správať, keď je vylakaný. Prvou vecou bolo, že som zničil svoje ohrady a vypustil som skoro všetky zvieratá do lesa, rozkopával políčka a zbúral chatku, aby nikto nezistil, že tu bývam. ... Začal som byť veľmi opatrný.¹⁷

Naša krajina života

Po stroskotaní na opustenom ostrove Robinson Crusoe síce ďakoval Bohu za život, ale trápilo ho, že sa zachránil len on sám, že nemal nič – žiadne šaty, vodu, jedlo, ba ani zbraň. Prvú noc zo strachu presedel ukrytý na košatom strome. Bol taký vyčerpaný, že rozmýšľal len o tom, akou smrťou zomrie. Na druhý deň sa rozhodol najprv preskúmať krajinu, a tak vyliezol na strmý kopec. Zistil, že je pravdepodobne na neobývanom ostrove. Zbadal aj vrak lode, z ktorej sa mu podarilo dostať na pobrežie mnohé užitočné veci a to mu dodalo novú nádej na život.

Motivačná ukážka k prierezovej téme č. 4

Dlho som premýšľal nad tým, kam by som sa mal uchýliť natrvalo. Bývať v jaskyni alebo si postaviť prístrešok? Napokon som sa rozhodol pre oboje. Mal som však niekoľko podmienok! Môj nový domov by mi nemal ohrozovať zdravie, mal by byť blízko zdroja čerstvej vody, mal by ma chrániť pred slnkom i pred votrelcami či divou zverou a mal by mi poskytovať aj dobrý výhľad na more, aby som nepremeškal prípadných záchrancov. Na úpätí kopca som našiel príjemnú rovinku. V skale bola dutina, akoby vchod do jaskyne. Na zelenej plošinke pred ňou som si postavil prístrešok. Ešte predtým som zapichol do zeme dva rady hrubých kolov. Tento plot bol taký silný, že človek ani zviera by sa cezeň nedostali. Namiesto dverí som mal len krátky rebrík. ... Potom som sa začal prekopávať do skaly, a tak som hneď za svojím prístreškom prehĺbil jaskyňu, ktorú som mohol používať ako pivnicu. Stálo ma to veľa námahy a času, kým som dokončil svoje útočisko.¹⁸

¹⁷ DEFOE, D. Ref. 15, s. 42 – 43.

¹⁸ DEFOE, D. Ref. 15, s. 26.

Milý žiak siedmeho ročníka, tvoja dobrodružná cesta za poznáním sa blíži k záveru. Priprav sa na poslednú hodnotiacu otvorenú hodinu, kde budeš môcť vyjadriť svoje názory, dojmy a pocity, povedať, čo sa ti páčilo/nepáčilo, čo ťa potešilo alebo prekvapilo, ako sa ti darilo pri rešení projektových úloh, čo ti robilo problém, či si zaznamenal u seba nejakú zmenu a či by si v budúcnosti chcel ešte pracovať na podobnom projekte.

Tiež sa dozvieš, ako obstála tvoja skupina a trieda v rámci komplexného hodnotenia a za aktívnu účasť na projekte Robinsonov ostrov dostaneš na pamiatku certifikát, ktorý ti aj v budúcnosti pripomenie, ako si kedysi pracoval na projekte a aké neobyčajné zážitky ti priniesla tímová práca v siedmom ročníku ZŠ.

ZÁVER

Príprava projektu Robinsonov ostrov pre žiakov siedmich ročníkov je logickým vyústením všetkých doterajších aktivít, ktoré sme zatiaľ v rámci tvorivo-humanistického vyučovania realizovali na škole v predmete slovenský jazyk a literatúra. Uvedomujeme si, že život školy nemôže byť izolovaný od reálneho života, preto naším spoločným úsilím bolo vytvorenie takého projektu, v ktorom by došlo k prepojeniu umeleckého sveta so svetom reálnym.

Projekt Robinsonov ostrov poskytuje priestor na dlhodobú, systematickú a cieľavedomú prácu učiteľa so žiakmi vo vyučovacom procese, ale aj v čase mimo vyučovania. Je zameraný na pestré aktivity prostredníctvom 4 prierezových tém a fiktívneho putovania žiakov po 4 krajinách poznania. Do povedomia našich žiakov sme chceli dostať myšlienku, že iba od nich závisí, či svoju apatiu, nečinnosť a nudu vymenia za niečo, čo obohatí ich poznanie a poskytne nezabudnuteľné zážitky. Naším zámerom bolo využiť projektové aktivity na to, aby si žiaci na základe vlastných skúsností a zážitkov formovali pozitívny vzťah k umeleckej literatúre, začali prejavovať aktívny záujem o svet a ľudí okolo seba, naučili sa prijímať všetko, čo by mohlo byť pre nich prospešné, odmietajú to, čo by im mohlo uškodiť a sami prispeli k zmene svojej osobnosti a hodnotových postojov.

Pretože harmonické pôsobenie na rozum a cit žiaka vnímame ako nepretržitý, systematicky riadený proces, ktorý nemôže byť náhodný a už vôbec nie krátkodobý, je v našom záujme pokračovať v podobných aktivitách aj po ukončení projektu Robinsonov ostrov. Veríme, že projekt bude mať dobrú odozvu medzi učiteľmi i žiakmi, že budeme realizovať jeho ďalšie etapy aj v iných ročníkoch na 2. stupni a vo väčšom rozsahu, nie iba v predmete SJL, ale oslovíme aj ďalších učiteľov humanitných a prírodovedných predmetov na škole v rámci ISCED 2.

Keďže sme tradičné východiská tvorivo-humanistického vyučovania v projekte posilnili o problematiku zdravia a starostlivosti o svoje zdravie, súčasťou projektu sú aj aktivity, ktoré podporujú myšlienku fyzického i psychického zdravia a zdravého spôsobu života. Zažiť čo najkrajšie zážitky v tímovej práci, nadobudnúť nové zručnosti, obohatiť svoj vnútorný, psychický i citový život, to všetko prospieva zdravému vývinu dieťaťa.

Predpokladáme, že na základe prvku dobrodružnosti sa z tried siedmich ročníkov stanú neobyčajné tvorivé dielne. V tímovej práci nájde uplatnenie každý žiak – talentovaný, nadaný, výborný, priemerný, slabšie prospievajúci i problémový. Úlohy v projekte sú späté so životom – ved' o to nám ide v škole modernej a zdravej. *„Zdravie je jedinečné, je osou rozvoja ľudstva, je podmienkou blahobytu a predpokladom uspokojovania ostatných potrieb i úspešnosti práce školy. Týka sa každého. Každý ho ľahko pochopí. Je vecou každého z nás. Každý musí cítiť potrebu prispieť k jeho zlepšeniu aspoň u seba samého,*“ konštatuje M. Broniš.¹⁹ Táto myšlienka je východiskom i cieľom prezentovaného projektu Robinsonov ostrov.

¹⁹ BRONIŠ, M. 2002. *K podpore zdravia v školách vo svetle dokumentu Zdravie 21*. Odborno-metodický materiál pre učiteľov a koordinátorov projektu Školy podporujúce zdravie. Bratislava : MŠ SR, ŠZÚ SR, 2002, s. 82. ISBN 80-88935-31-X.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

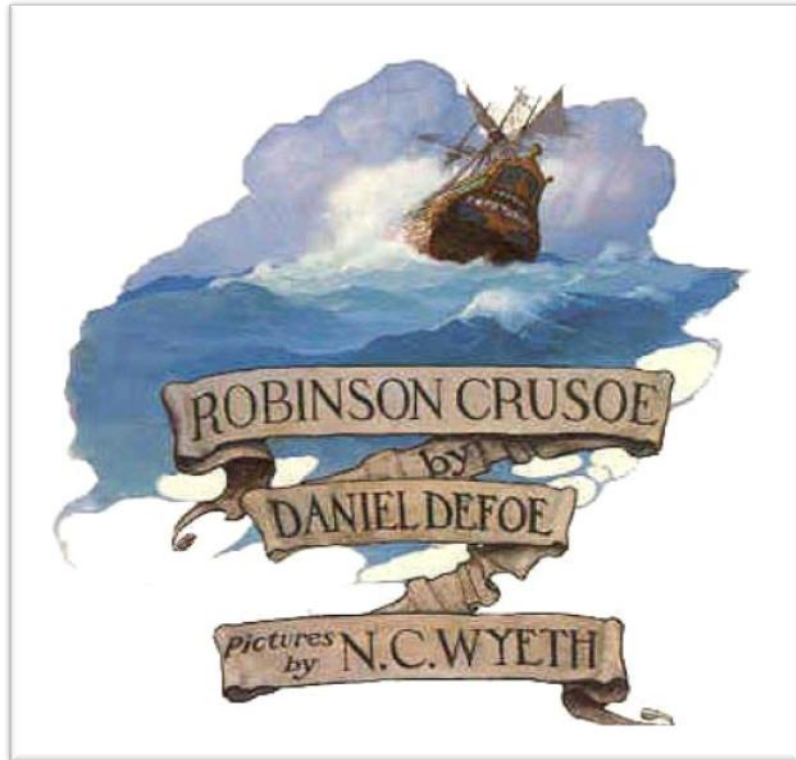
1. BRONIŠ, M. 2002. *K podpore zdravia v školách vo svetle dokumentu Zdravie 21*. Odborno-metodický materiál pre učiteľov a koordinátorov projektu Školy podporujúce zdravie. Bratislava : MŠ SR, ŠZÚ SR, 2002. 83 s. ISBN 80-88935-31-X.
2. DEFOE, D. 2003. *Robinson Crusoe*. Prel. S. Kotuličová. 1. vydanie. Bratislava : vyd. Perfekt, 2003. 64 s. ISBN 80-8046-245-3.
3. HLEBOVÁ, Z. 2012. *Mladý bádateľ z tvorivo-humanistickej školy v predmete slovenský jazyk a literatúra (ISCED 2)*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2012. 43 s.
4. HLEBOVÁ, Z. 2013. *Objavovanie a zážitok v tvorivo-humanistickej škole (SJM ISCED 2)*. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum, 2013. 33 s.
5. Konceptia rozvoja výchovy a vzdelávania v Slovenskej republike na najbližších 15 – 20 rokov. 2001. In: *Učiteľské noviny*, 51, 8. 2. 2001, č. 6, 28 s.
6. KOSOVÁ, B. 1996. *Humanizačné premeny výchovy a vzdelávania na 1. stupni ZŠ*. B. Bystrica : Metodické centrum Banská Bystrica, 1996. 87 s. ISBN 80-83464-28-8.
7. LIBA, J. 1999. *O zdraví, zdravý životný štýl*. Prešov: FHPV PU, 1999. 90 s. ISBN 80-88722-45-4.
8. PETRÍKOVÁ, D. et al.. 2009. *Štátny vzdelávací program. Slovenský jazyk a literatúra*. (Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia). Príloha ISCED 2. Bratislava : ŠPÚ, 2009. [online]. Dostupné na internete: <<http://www.statpedu.sk>> [cit. 2013-04-04].
9. PRŮCHA, J. et al. 1995. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 1995. 292 s. ISBN 80-7178-029-4.
10. ROSINSKÝ, R. 1997. Maslowova hierarchia potrieb. In: *Technológia vzdelávania*, 5, 1997, č. 1, s. 15 - 16.
11. SKALKOVÁ, J. 2007. *Obecná didaktika*. 2., rozšírené a aktualizované vydanie. Praha : Grada Publishing, a. s. , 2007. 328 s. ISBN 978-80-247-1821-7.
12. SOTÁK, M. 2000. Začína to univerzitou. In: *Učiteľské noviny*, roč. 50, 20. 4. 2000, č. 16, s. 1.
13. TUREK, I. 2010. *Didaktika*. Druhé, prepracované a doplnené vydanie. Bratislava : Iura Edition, spol. s r.o., 2010. 598 s. ISBN 978-80-8078-322-8.
14. ZELINA, M. 1996. Nové trendy pedagogiky v kontexte európskeho a svetového vývoja. In: *Technológia vzdelávania*, roč. 4, 1996, č. 5, s. 3.

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Vzor certifikátu

ZŠ s MŠ Kapušany
potvrďuje, že

meno priezvisko
žiak/žiačka 7. ročníka získava

CERTIFIKÁT

za aktívnu účasť na projekte

Robinson Crusoe

V Kapušanoch

Prameň: Vlastný návrh

.....
PhDr. Zlata Hlebová,
koordinátorka projektu

.....
PaedDr. Radoslav Ruščák,
riaditeľ ZŠ s MŠ Kapušany